

VÁLOGATÁS A KORTÁRS SZERB FEMINISTA KÖLTÉSZETBŐL

RADMILA LAZIĆ

Zsoltár

Áldott a mosó-és a mosogatógép...
S a többi még működő háztartási kütyü.
A vízvezetékek és a csatornák. A leporolt szék.

A városi közlekedés és a tisztaság,
Áldott – az eső és a szél,
A szakemberek, a taxisofőrök, az árusok. A pénz.
A nyilvános fürdők és a nemzeti konyhák.
A kertészek meg a bájos segédorvosok. A temetőcsőszök.

Mindaz, ami felszolgálható – áldott –
A szájnak, a lábnak, a kéznek. A Földnek.

Áldottak a rossz telefonok,
Elhagyott címek, megtalált esernyők.
Áldottak az egykori barátok és az itteni
Ellenségek. Az adósok meg a síttesek. És te,
Kedvesem, Eurydikém.

Áldottak mindazok a sportok,
Amelyeket bénán játszottam,
És a meg nem tanult társas játékok.
Áldottak az idomítatlan állatok,
A ketrecből kirepült madarak, az üres ketrecek
És te szívem, kifosztott boltom.

Áldott a nyomorúság meg az ínség,
Megajándékoztatok perceitekkel és óráitokkal,

Hogy, mint cigányasszony az út közepén,
ábrándozzak és jósoljak,
Minden szóért felajánlom húsom és csontjaim
teljes 56 kg-ját.

(1984/85)

Én egy régimódi csaj vagyok

Én egy régimódi csaj vagyok,
Szeretem a földszintes házakat, kisebesedett falakkal,
Limlommal tömött udvarral –
Felhőkarcoló és apartman helyett,
Ahol most alszom és ébredek.
Jobban szeretem a muskátlikat az ablakokban,
pöttyös fazékban, az utánzatoknál, a művirágoknál.

Én egy régimódi csaj vagyok,
Aki jobban örül a veszpáknak az autóknál,
A villamos csörömpölésének és a gőzmozdony zakatolásának
a sugármeghajtású repülő süvítésénél.
Ösvényeknek a magas sarkúimtól visszhangzó
sugárutaknál és körutaknál.

Én egy régimódi csaj vagyok,
Aki szereti a mosott ruha illatát,
Melyet a szél az arcomba fúj.
S mindazt, ami az előző életből zúg ideát.

Én egy régimódi csaj vagyok,
Longplay lemezeket hallgatok és Oliveti gépen írok,
Azt mondom: köszönöm, elnézést, kérem.
Szeretem, amikor egy pasi meggyújtja a cigimet,
Kinyitja az ajtót, megfogja a kabátom, arrébb tolja a széket,
És ruhadarabról ruhadarabra levetkőztet.
Én egy régimódi csaj vagyok,
Aki szereti a naplementés, giccses jeleneteket,
A divat-magazinokat és a családi albumokat,

A társas játékok közül csak az „üvegezést” értem.
Én egy régimódi csaj vagyok,
Nem pletykázok, nem kóborlok összevissza,
Egész nap a házban gubbasztok,
Agyagkorsóként száradok a magány
És az elégedettség huzatában,
Álmoktól másnaposan.

Én egy régimódi csaj vagyok,
Aki a saját akarom-nem akarom márkájú
Fazekában fő.
Szerelemhez és szenvedélyhez vajmi keveset konyítok.
Szűz szívű született özveggy,
Lábam alatt bugyog az élet,
Akár a pára az aknából,
Amit fürge léptekkel kikerülök.
Én egy régimódi csaj vagyok,
Nem vásárolok árengedményesen
Se mosolyokat, se selymet.
Nem veszek fel miniszoknyát és nem hagyok dekoltázst,
Könnyű fegyver volna ez nekem, aki
Ezek nélkül szeretne hódítani.

Én egy régimódi csaj vagyok,
nem káromkodom, nem zsörtölődöm, nem mérgelődöm,
A kenyérre kenhettek.
Ám a mézzel mindig jár egy kis méreg,
Szerelem halálos dózisokban.

Én egy régimódi csaj vagyok,
Az egykori pasi úgy törí a sarkam, mint az új cipő,
Le kell húznom, kicserélnem
Egy kényelmesre, amilyen a sportcipő,
Vagy a szétaposottra, mint amilyen a szomszéd férje.

Én egy régimódi csaj vagyok,
Divatjamúlt, ahogy az új filmeket nézem,
A moziterem utolsó sorának félhomályában,
Francia csókot gyakorolva.
Én egy régimódi csaj vagyok,

Jó vagyok a srácokhoz,
 Mint azokhoz, akik rettegnek a sötétől,
 A lifttől és a zebrát megkerülő átkeléstől.
 Én egy régimódi csaj vagyok,
 Ősi mint a Kartagéna,
 Az idő vasfogától minimálisan felsértve.
 Muzeális darab, hiánycikk az elárverezéseken.
 A tapizás tilos.
 Vedd el vagy hagyd el!

Dorothy Parker Blues

Szeretethiányosan. Círogatás nélkül sokáig.
 Elfelejtve, akár a ruha a szárítón.
 Se nem buta, se nem stréber.
 Berozsdásodott pinával, megnyírbálva akármivel –
 Téged kívánlak most.
 Téged, akivel még nem találkoztam.

Kiürültem, fillér nélkül maradtam.
 A szívem teafőzőként sípol.
 Valahol a horizont meghasad a szépségtől,
 Míg itt alkony sújt a szemhéjra.
 Fekete bugyit veszek fel,
 Letakarom a még le nem kopott bóbitám.
 Kifestem az ajkam, kicicomázom a hajam,
 Magas sarkúra toppanok.
 Kész vagyok neked.
 Még csak egy szűk szoknya,
 S megdermedsz,
 Elvágódnak a lábaid,
 Amikor ilyennek meglátsz.

Véletlenül-szándékosan találkozunk
 Ott, hol egyedül tudok lenni,
 Ott, hol nem járnak a hozzád hasonlók.
 Mégis, nekem ilyen kell, ilyen te,
 Aki azonnal magához visz,
 Tudván miért teszi ezt.
 Hagyjuk a rágót,

Az olyanokat, mint: olvastad ezt és ezt?
Bachot vagy Jaggert tegyek fel?
Torkig vagyok ezzel,
Akárcsak a meteorológiával és a pontos idővel.

Hanem aztán térjünk a lényegre.
Vízumot adok
A testem-hazámhoz.
Valamikor jó husi,
Ám most sem vagyok kukába való.
Bőröm belül bársonyos,
Mint a nősirom.
Szagold meg. Kóstolj bele.
Amint bezártad,
Taszíts az ajtónak,
Csókolj vadul,
Egyre lejjebb és lejjebb.
Ha nem mered, én megteszem.
Nemrég még téli testem
Most cserjés, vad méhekkal tele.

Elfuseráltam sokmindent.
Most viszont tudok, amit tudok:
Tizenkettőt ütött az óra, el-elkap a krízis.
Az évek a gyorsal elsuhtak,
Mindenféle táskával megpakolva.
Még egy-két románc, akad tán flört is,
Aztán irány a régiségek vagy az antik cuccok közé.

Rád van szükségem, cukorkám,
Ne szalaszd el a lehetőséget.
Gerjessz be, húzd át,
Mint a krétaport az iskolás tábláról,
Töröld le a borús és üres napokat.
Itt, hol pontot tettem
Írd oda, ami még kell.
Zárj ki ott, ahol bereteszelték.
Nem kell semmi pia,
Semmi zene, semmi bla-bla.
Egy kiadós dugás, az már igen,
Sötétség vagy fény, édes mindegy.
Kírom az életem óráról órára.
Fütyülök a történetekre, az idézetekre...

Kedvem szottyant karolni és karmolni,
Mint a macska a vágyaktól
Izzó ólomtetőn.

Ó, nem tudom befogni a számat,
Egyre csak locsogok, nyüszítek a személyes ügyekről.

Ilyen verseket írok

Új szerető kéne,
Elszakadni a régitől,
Mint a lejárt szavatosságú konzervtől.

Gyors kocsit kéne vezetnem,
Hogy a nyílt ablakon át szél borzolja a hajamat,
Mint valami lovon vágtató
Rozamundának.
Ilyen verseket írok.
Délig kéne aludnom,
Lustálkodni a nagy ágyon,
Mint az elfeküdt búza az anyaföldön.

Nem kéne törődnöm az idővel;
Hogy ne cammogjak, ne rohanjak.
Hogy napot nap után kortyoljak, az aljáig – egy hajtásra!
Éjt éj után, mint cigarettát cigaretta után.
Végül a csikkeket a tűsarok alá!
Szavakat a parázsra. Forróságot a versekbe.
Ilyen verseket írok.
Szűk szoknyát kéne hordanom.
Vállaimat bundával betakarnom.
Magas sarkút húznom.
Kifestem és kidíszítenem magam,
Mint egy karácsonyfa –
Hogy édesanyám se ismerjen rám.
Derűsnek kéne lennem, mosolygósnak, csábosnak.
Énekelnem és táncolnom három reggelen át.
Tudatosan hódítanom a női vonzerómmal,
Amikor megkörményékez egy csődör.
Ilyen verseket írok.
Érintetlennek kéne maradnom

A dongó és a darázs fullánkjától, tövisétől.
Zsebkendővel, mint izzadságcseppeket a homlokomról,
Letörölnöm minden ráncot, gondot.
Elegendő lóvé kéne,
Az albérletre, az adóra és a ráadásra.
A lóvé jól jön, ha minden más elfogy,
Amikor félrecsúsznak a csókok, elfolynak a szavak.
A lóvéval hiteltre lélegezhetek!

Napoztatni kéne a testem
Egy sziklán.
Távol a szakadékok dokkjaitól.
Az Apátia országából
A Vágyakéba emigrálnom.
Mindent megkívánnom, semmiről sem lemondanom.
Illatos habban fürödnöm,
Zsilettel közelíteni a vénához.
Ilyen verseket írok.

Beomlás

Mi maradt belőled:
Keret, mész, morzsolódó falak,
Megrepedt lécek?
Pad, amely képtelen elbírní
A súlyomat: a talpakat, a zsigereket?

Recsegsz és csikordulsz – nyögdécselsz
 Minden mozdulatomra.
 Bocs, nem tudok lábujjakon tipegni.
 Nem tudok kézen vagy fejen
 állva járni.
 A lebegéshez és szárnyaláshoz
 A szárnyaknál több kell –
 Hogy elszakadjak a testtől.

Bevallom, helyben toporgok, de nem soká.
 Kígyóléből vagyok,
 És amikor simogatok, kígyónyelvet öltök.
 Felizgat arcod színe:
 A retkes fal színe, a rosszul mosott szennyesé.
 Kérsz egy tányér tejet?
 Á, nincs többé, nincsen!
 Nincsen ház. Nincsen tető – elfűjtam.
 Elfűjtam a kezed munkáját,
 A remekművedet, a szerelmet és a varázslatot.
 Méreted szerint felhúзва-leeresztve –
 Akár a fejem feletti bárd.

Most már az utolsó cserép is lezuhant,
 A fejedre pottyant – az levágottra.
 És én látom az eget – az ígéret földjét,
 Ám keresni nem foglak ottan.

Orcsik Roland fordításai

Radmila Lazić 1949-ben született a szerbiai Kruševacban. 1960-tól Belgrádban él. Költeményeket, esszéket és aforizmákat ír. Több szerb irodalmi díj birtokosa. A belgrádi színvonalas feminista irodalmi és művészeti folyóirat, a *ProFemina* alapítója és egyik szerkesztője. Más szerzőkkel karöltve háborúellenes könyvet adott ki a kilencvenes évek, vagyis a balkáni háborúk idején. 2000-ben saját válogatásában megjelentette szerb nyelven az albán költőnő, Flora Bovina verseskötetét. A kortárs szerb női költők egyik reprezentáns alakja. Kötetei: *To je to* (1974), *Pravo stanje stvari* (1978), *Podela uloga* (1981), *Noćni razgovori* (1986), *Istorija melanholije* (1993), *Priče i druge pesme* (1998), *Iz anamneze* (2000). Műveit a szerb származású amerikai költő, Charles Simic fordította le angol nyelvre. Magyarul most jelenik meg először.